

Treball *de* redacció

El Portús: un carrer, dos Estats

Text: *Moisès de Pablo*

Fotos: *Quim Giró*

El Portús –o els Límits– és el paradís comercial per excel·lència. En festes de guardar i vacances, entre 10.000 i 15.000 persones, majoritàriament francesos, passen diàriament per la seixantena de botigues i grans superfícies d'aquest barri jonquerenc que concentra, en proporció, el trànsit comercial més gran de les comarques gironines. Aquest reduït empori té una peculiaritat: el carrer principal, atapeït de botigues i centres comercials, pertany a dues nacions. L'Estat francès i l'espanyol dominen cadascun una vorera. El Portús és una avançada de la unitat europea; les dues comunitats d'un costat i altre de la línia divisòria sempre han mantingut relacions cordials. El seu particular èxit comercial no només contribueix al redreçament de la Jonquera, sacsejada per la desaparició de les duanes set anys enrere, sinó també al de l'Alt Empordà. Tan sols amb cinquanta veïns, hi treballen 300 persones. Un dia qualsevol, al Portús. L'altra Andorra. El petit Kuwait.

Panoràmica de l'avinguda d'Espanya. El costat esquerre del carrer pertany a l'Estat francès i el dret, a l'espanyol.

El Portús és una avançada de la unitat europea; les dues comunitats d'un costat i altre de la línia divisòria sempre han mantingut relacions cordials.

El paisatge de la batalla o la recerca del bon preu perdut

Homes escardalencs, esprimatxats, de nassos contundents, *degaullians* (dins d'un francès sempre hi ha un De Gaulle en potència, l'esperit de la raça, que en deien abans). Mascles amb la fesomia d'un Astèrix crescudet o d'un qualsevol dels irreductibles gals d'Uderzo-Gosciny que plantaven un fotimer de clatellades a l'orgull imperial romà. Bigotets (*moustaches*) rossencs, vermells pàl·lids o blanquinosos. Galtes enrojolades de *bon vivant*. Dones molsudes –moltes de primes, gairebé escanyolides– i de pell lletosa que fumen Gauloises. Pèl-roges, castanyes o de cabell canós. Robes de colors pastel i també llampants (vermells i grocs; al Principat som menys atrevits amb els colors, menys europeus i un pèl menys kitsch). Gossos de petites dimensions i molta mala bava (*caniches* i d'altres espècies minúscules que han nascut

enfadades amb el món). Municipals de bigotis negres (la seva sola presència fa mitja por. On és el bonàs d'en Louis de Funes? *Mon dieu!*) que també fan por a la por.

Un carrer –l'avinguda d'Espanya– que fa pujada. Les voreres d'aquesta pujada –o de la baixada, segons es miri– són atapeïdes de botigues (especialment el costat espanyol), grans superfícies, estancs, *gardens*, oficines de canvi de *la monnaie*, restaurants *made in Catalogne* amb paelles de reclam (els passejants i compradors hi cauen com mosques, com si les oloressin de quilòmetres lluny; com uns nens golafres davant d'una botiga de laminadures). Rètols que ocupen espais inversemblants (les parets semblen grafitis verticals). *Cambio. Change. Casa Pous. Sacs discount. Tout à 5 et 10 FR. Swatch. Cuir. Vente pesetas. Cotxes fabricuées en France* que cerquen aparcament. *Renault, Citroën i Peugeot*. Alguns –pocs– d'importació orien-

tals i nord-americans. Famílies apressades que carretegen licors, tabacs i pernil serrà cap als cotxes amb precisió de rellotge suís. Caixes, moltes caixes de cartró amb tots els licors imaginables (sobretot Pastís, Pernaud, Ricard, Cointreau, Marie Brizard, però també *inglish whisky* com Chivas i ginebres Bombay, Tocquerey, Beefeater, o també els espirituosos ideals per al vermut, els Martini, Campari...).

Vestits de *faraloes* amb puntets blancs (*Andalucía también existe*), cartells taurins on el Cordobés comparteix una tarda de glòria amb Ribera Ordóñez. Caçadores de couro, banderins i bufandes del Barça *post dream team* i en plena hegemonia del malcarat Van Gaal *power. Mantillas hispàniques* i tòpics que sobreviuen *in secula seculorum*. Amén. El terra del costat espanyol està aixecat, esventrat per unes obres que els botiguers del barri, que es queixen, troben massa llargues (el material s'amuntega com

Senyal de trànsit amb un gendarme dirigit la circulació.

Imatge familiar del Portús: els compradors carregats desfilen vers els pàrquings.

les runes anàrquiques d'un edifici bombardejat, inert; els paletes treballen amb parsimònia, al ralenti, com si fossin astronautes dins l'atmosfera lunar i cada moviment requereix una concentració especial, se'ls veu caminar per un terreny perillós, potser el Mar de la Tranquil·litat). Això de queixar-se també forma part del nostre caràcter i codi genètic. *La Poste*, a l'altra banda –Correus, versió *allende* els Pirineus– té una gran bandera tricolor (*bleu, blanc, rouge; allons, allons enfants de la patrie!*). La *tricolore* –que un dia van portar tots els revolucionaris del món– i el gall –emblema nacional– són a tot arreu que faci olor a oficial. Una mania –això del xovinisme– com qualsevol altra.

D'Emmanuelle a l'armée que vigila una frontera que no existeix

Aquest antic pas fronterer és un indret conegut per milers de catalans del franquisme tardà que peregrinaven a Perpinyà tot cercant

l'anatomia i la pell d'una alliberada Emmanuelle i la bafarada d'aire pur que es respirava a l'altra banda dels Pirineus. Allà ser catalanista no estava penat i Prada era la universitat de tota una generació que volia viure i aprendre en llibertat. Allà hi havia electrodomèstics a preus raonables i els televisors es passaven d'amagat sota el seient. Allà es podien comprar llibres marxistes d'autors prohibits que pensaven allò que no convenia a un règim totalitari caracteritzat per l'encefalograma pla i l'absurditat enlità a la categoria de dogma. Allà les idees i les pulsions tenien un marge ampli. Un català es podia sentir més europeu. Així, entre la pornografia, l'economia i la política, molts van conèixer el Portús.

Avui tot ha canviat. A la duana –una duana que oficialment no existeix– els militars et repassen amb esguard glacial de Terminator quan passes amb el cotxe i tractes de posar cara d'europeu modèlic que no té res a veure amb El

Ejido, de no-sospitos–que-mai-ha-trencat-un-plat-ni-ha-comès-una-mínima-infracció-de-trànsit. Van de camuflatge, i els seus M-16 són aterridors: aquesta mena de trastos són poc menys terribles que l'arca de l'Aliança de l'Spielberg. Els soldats de la *Grande nation* vigilen fronteres invisibles, però només s'ocupen dels pobres sospitosos que suen la cansalada per poder arreplegar un tros de pa i un polsim del somni consumista europeu –llegiu-hi magribins, africans i altres pàries del sistema–. Diuen que ara n'hi ha massa, d'il·legals –no de soldats–, i cal vigilar.

El Portús (els Límits, com s'anomena oficialment el costat de l'Estat espanyol, aquest petit barri de la Jonquera) és una generació de famílies i visitants, compradors i turistes esporàdics que pul·lulen (de 10.000 a 15.000 al dia, en jorn festiu), compren i carreguen caixes i caixes. I més caixes. Un no parar que els dies laborables –com avui– és més aviat un degoteig, lent però

El pemil serrano –«*épaule*»– s'està imposant com a producte reclam.

Una altra postal típica: la compra es col·loca en el maletser.

El Portús és una Andorra a escala. El petit Kuwait. El paradís del comerç, com una mena de Liechtenstein del migdia que no ha de retre comptes a Brussel·les.

continu. En aparença minso, però regular. En festes no hi cap ni una agulla. Una gran massa de francesos que cerquen el *bon prix* perdut, les rebaixes i una mica del *soleil de l'Espagne* passat pel túrmix de la *Catalogne-locomotrice-et-lieux-d'attraction-de-la-region-du-Midi* (arreu escuts catalans i banderes, menús especials «Le Catalan»...). Figueres, capital comarcal, és la ciutat ideal per anar a comprar la roba, com també ho és Barcelona, la capital natural d'aquest sud que torna a reeditar l'antiga unitat Catalunya-Occitància de vuit-cents anys enrere.

Diuen que el Portús (el nom de l'Ajuntament —*commune*— rossellonès s'ha estès a tot el territori) és una Andorra a escala. El petit Kuwait. Un paradís comercial (molts visitants pregunten si es carrega l'IVA; com si fos un país independent fora de la Unió Europea, una mena de Liechtenstein del migdia que exporta segells amb vaques, princesetes de

bon any en edat de merèixer que somnien amb el tron de les Espanyes, llet de cabra i rellotges de cucut artesanals, i que no ha de retre comptes a Brussel·les i la seva tecnocràcia). Una gran botiga de licors i tabacs, els dos elements definidors de la contrada. Amb prou feines una carretera i dues voreres de carrer. Res més que això i, en canvi, dos estats diferents i el paradís del comerç. Curiositats de la *politique internationale*. A una banda —com diria l'Espronceda—, l'Estat francès; a l'altre, l'espanyol. I tots dos dins el nou Imperi romà, la Unió Europea que ha fet desaparèixer les fronteres. La Catalunya nord i el Principat més a prop que mai.

Terra de contrabandistes, senyors feudals, pròfugs, viatgers, conspiradors, pagesos, turistes, compradors, camioners, refugiats polítics, moderns botiguers, passejants, dependents uniformades i rialleres de molt bon veure amb *nòvios* murrís i un pèl gelosos que

les esperen quan pleguen, camioners autòctons, però també polonesos i eslovens més perduts que un pop en un garatge, cuiners, cambriers i transportistes. I també magribins i africans esporuguits que cerquen una vida millor sota la utopia consumista. Una vintena de gambades entre un costat i l'altra banda del carrer i, en canvi, tot sembla tenyit d'un altre color. Un mateix espai cultural que la història ha separat i que l'economia sembla entestada a apropar cada cop més.

El motor comercial i la recepta del miracle jonquerenc

L'actual alcalde del municipi alberenc, Jordi Cabezas (CiU), no se'n pot estar de sentir-se orgullós del camí que ha endegat el seu poble. No és per menys. Ell, com a batlle —tasca que compagina amb la de president del Consell Comarcal—, ha estat testimoni del redreçament de l'economia del seu municipi.

Panoràmica de la banda francesa, on les referències catalanes són constants.

En part gràcies a la contribució dels Límits com a aglutinant d'un tipus especial de turisme, el del comprador regular de productes alimentaris, una figura que sempre és interessant de captar i de conservar. La Jonquera és un contrastit constant. Va contra les estadístiques establertes. Si els pobles d'interior perden població envers els de la costa, amb una gradual desertització del rerepaís, el municipi exfronterer guanya habitants, un centenar respecte a l'ensulsiada duanera. Des del dia llunyà en què l'antic *Príncep de Espanya* Juan Carlos va inaugurar l'autopista, el 1979, quan el municipi superava la barrera del dos milers d'habitants, passant per l'època d'esplendor del període duaner (2.755 habitants) el 1990, fins a la «crisi de les fronteres», ha plogut molt. En 1996 s'igualà la xifra del 1992, 2.600 habitants. La crisi ha finalitzat. Avui dia la població puja i el futur sembla somriure a aquest poble.

«Amb l'altra banda de l'antiga frontera hi ha una relació gairebé familiar: francesos i catalans són amics, es diverteixen junts, es casen entre ells, van a l'escola a França», assegura l'alcalde, per demostrar el tipus de lligam que hi ha entre una i altra banda de carrer. I l'esdevenidor és, per a Cabezas, prometedor: «En tres o quatre anys ens hem reconvertit, abandonant l'antic sistema basat en les duanes i abocant-nos en el sector comercial i de serveis com les benzineres, la venda de productes de roba o els aparcaments». Una particular recepta basada en dos punts i dos projectes pendents:

- *Àrees de serveis i costums establerts.* S'han creat aparcaments per a 2.000 camions, uns grans espais que Cabezas qualifica d'«instal·lacions

modèliques per al transportista», que no només beneficien el seu descans, sinó que també ofereixen un ampli ventall de serveis complementaris i alternatius, des de reparació i manteniment del vehicle fins a alimentació, restauració, oci i altres tipus d'ofertes que es poden veure al llarg de la carretera en un rosari interminable. Hi trobem un total de set benzineres, i se n'estan construint tres més. No és estrany que s'anomeni al poble alberenc «la petita Kuwait». A aquests aspectes cal afegir-hi la força del costum establert. Durant anys els camioners han hagut d'aturar-se forçosament a la Jonquera per tràmits administratius, i sembla que aquest costum ha adquirit la categoria d'un hàbit quotidià i inamovible, tot i que ara podrien continuar fins a l'interior del país —de fet Vilamallà i els voltants del seu complex fitosanitari també han experimentat un important increment econòmic.

- *Polígons industrials i incentius fiscals.* L'eina principal amb què els

consistoris jonquerencs han lluitat contra l'efecte Acta Única. S'han creat polígons industrials i comercials amb incentius especials (no cobrar els impostos i els arbitris municipals durant un període de tres-quatre anys). En destaquen tres espais amb 200.000, 80.000 i 30.000 metres quadrats).

- *Més habitatges.* La Jonquera —juntament amb Figueres— és un dels pocs municipis altempordanesos en què la demanda d'habitatge supera l'oferta. I és que la inexistència d'un estoc immobilitzat ha fet que el consistori hagi decidit tirar endavant el Pla General d'Ordenació Urbanística per alliberar sòl per a nous habitatges i reordenar el nucli urbà.

- *El comerç al nucli antic, l'assignatura pendent.* Un dels projectes pendents és revitalitzar el comerç urbà, que durant anys ha estat eclipsat per la preponderància del Portús i que sembla que ara —tímidament— comença a rutllar.

Àpats de migdia al Rancho 2,
un restaurant de carretera al costat de la N-II.

Les fredes estadístiques no poden explicar els problemes i els drames de centenars de persones que es van quedar sense feina en desaparèixer les duanes.

I un dia com avui van desaparèixer les fronteres

Les fronteres són una cosa curiosa. La definició diu que són línies imaginàries i arbitràries que separen estats diferents pintats de colors que es repel·leixen per no confondre'ls. Certs cops aquestes línies fan la punyeta i canvien de lloc (d'aquest fet se'n diu «guerra» o «independència»). A vegades els països pintats també fan la guitza i canvien el seu nom. Però, en síntesi, signifiquen el mateix. Les fronteres amaguen projectes nacionals incomplets, cops de sort o injustícies tribals, imperialismes de raça i de política, sacrosants calaixos estancs de gent sense ambicions dirigida per països amb massa ambicions, dictadures militaristes i religions xenòfobes basades a mirar-se el llombrígol de l'Estat sense veure més enllà del seu RH particular. Per les fronteres —i per allò que hi rau a dins— s'ha creat la poesia inflamada, una

caterva de novel·les meravelloses i obres pictòriques superbes. Per les fronteres s'ha matat, s'ha assassinat, s'ha espoliat i s'ha destruït el futur de generacions de tot el món. Però un bon dia, un dia com el primer de gener de 1993, t'expliquen que aquesta línia s'ha esborrat amb un tractat econòmic. Així de senzill i així de fàcil.

«Va ser una bufetada impressionant»

Carles Planas és un antic duaner que exemplifica com ningú les paradoxes i els drames que va provocar la desaparició de les duanes, el primer de gener de 1993, i la consegüent pèrdua de llocs de treball. Un home al voltant dels 40 anys és un mal negoci per al neoliberalisme (que sempre vol carn fresca, inexperta, manipulable), i si aquest home no té cap formació laboral a banda de la seva àrea específica, pitjor encara. Com ell, molts treballadors de duanes es van

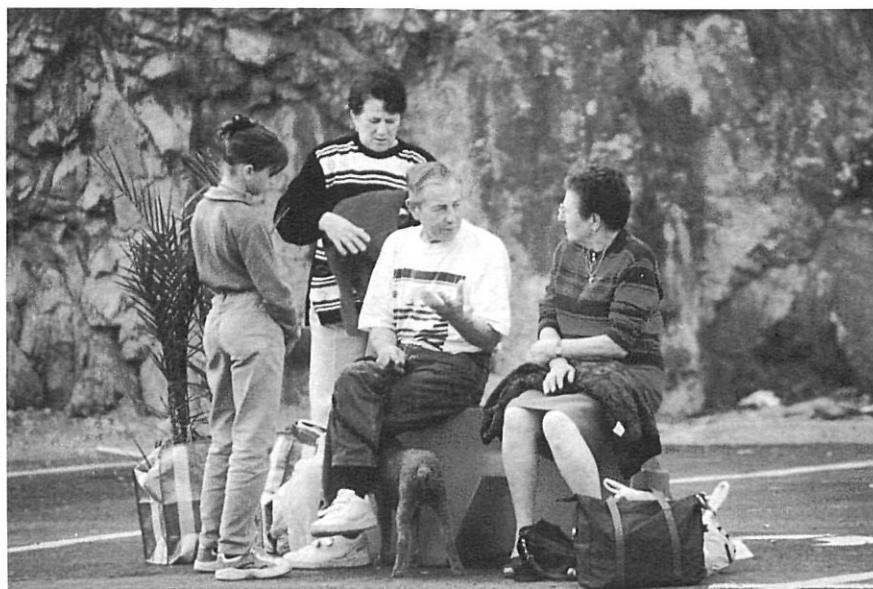
quedar sense feina entre el 1991 i el primer de gener de 1993. Les estadístiques parlen d'uns 700. Però les fredes estadístiques no poden explicar centenars de situacions personals i problemes concrets. Això ho sap la gent que ho viu: «Va ser una bufetada impressionant. Vam passar de tenir agències de duanes i plena ocupació a trobar-nos amb 300 i 400 aturats; d'un 100% d'ocupació, a tenir 400 persones sense feina». Planas traça el panorama de tot un poble i de tota una comarca.

Aquest exduaner, que actualment treballa al restaurant Duran, un dels més antics dels Límits, té una opinió clara sobre el tipus de clientela que visita el nucli: «La gent que ve a comprar és del Lluenguadoc-Rosselló. Però també gent del nord-oest de França que estiuja a la Costa Vermella i al Rosselló», assegura. «Aprofiten el període de vacances escalonades [a l'estat veí es prenen 15 dies de vacances a l'estiu i 30 dies més

«Tot a cent», versió francesa (tot a 5, 10, 15 i més francs).

Una família —«caniche» inclòs— descansa en un dels aparcaments amb la compra ja feta.

dividits entre les pasqües, el Nadal i la setmana santa] per comprar de tot. Molts vénen buscant la típica paella, però cada cop més et trobes que et demanen un plat de patates per a quatre», assenyala, fet que demostra un cert empobriment en el perfil de la clientela, o potser més estalvi davant de la puja del nivell de vida de l'estat.

Ell és jonquerenc, de la vila, coneix prou bé el fenomen que està tenint lloc a la Catalunya nord, on miren més Barcelona que no pas París, i ho atribueix també a un mateix espai cultural. «Fa quatre anys que sóc aquí, i la gent del Rosselló se sent identificada amb la Catalunya sud. Al nord d'Europa són respectuosos i agradables. La gent nostra, en canvi, és més barroera; a dalt són més educats, més pacients, potser per la proximitat dels països germànics, Alemanya, Bèlgica, Suïssa... tenen una manera de pensar diferent, no criden», explica. I assenyala que aquesta petita barriada és «un altre món respecte a la Jonquera, tot i ser-ne una part més. Abans hi havia unes relacions tibants, sobretot amb els comerciants del nucli urbà, perquè el Portús generava riquesa i feia que la gent no hi anés, a la Jonquera. Però de mica en mica s'ha superat, i ara hi ha negocis a tots dos llocs. Hi ha moltes relacions a nivell personal i de negocis. Molts jonquerencs pugen aquí dalt. Com en qüestió d'idiomes, els rossellonesos ara aprenen català a l'escola bressol de Perpinyà». Una prova del bon moment del municipi és que hi ha 27 entitats associatives diferents, entre les quals cal destacar el Gràfic (Grup d'Animació), tot un indicador del caliu cultural i lúdic d'aquesta vila.

És aquesta proximitat a la banda francesa el que fa, segons Planas, que «el Portús sigui més obert que la Jonquera», i que la resta de jonquerencs se'l mirin amb respecte: «Molts treballen aquí, i treballar aquí marca la diferència, perquè el salari base és més gran que el d'Espanya; sense cobrar grans quantitats, està dins la mitjana europea. Són sous una mica més equilibrats». Realment, una raó de pes.

Respecte al futur, Planas, com molts d'altres, es cura en salut i fa un gest interrogatiu, però el que sí que sap és que «la gasolina és de 10 a 15 pessetes més barata per cada litre, i això durarà uns quants anys». A més, la història avala aquesta capacitat innata dels jonquerencs per sortir-se'n. «El període més difícil de la història de la Jonquera va ser el tancament (*tencament*, com diem aquí dalt) de la duana el 1992-1993. L'economia s'ha aixecat, gràcies a Déu, per la gestió municipal. Sobretot per la

compra de sòl industrial», comenta el duaner reconvertit. I ho diu per experiència, ja que va formar part del primer Ajuntament que es va enfrontar amb l'Acta Única: «No s'havia previst res. Es va haver de parlar amb gent, amb la Diputació, Consell Comarcal, autoritats de Madrid... requalificar els terrenys. Ara ens falta personal per treballar. Però ens ha costat molt arribar aquí, és una gran satisfacció». Planas destil·la orgull en les seves paraules: «Ens diuen la petita Kuwait per la gran quantitat de benzineres». I descriu una anècdota que explica prou bé aquest món dual, aquesta convivència d'idiomes, costums i fins i tot aficions diverses: «Pel Campionat del Món de futbol, a l'altre costat se celebrava la victòria de França, hi havia molt de soroll, molta gresca» —la selecció del gall va humiliar el tot-poderós Brasil, amb *hard-trick* inclòs— «però, en canvi, en el costat espanyol ningú celebrava res, era com una tomba». Un contra-

Carles Planas,
al restaurant Duran, on treballa.

Els jonquerencs estan farts de veure el nom del seu poble associat al tràfic de magribins, a les màfies de l'est i al comís de droga.

sentit? No, costums diversos, o més aviat el pes de la història i el nacionalisme.

L'estigma del contraban

A cap alberenc li agrada parlar d'aquest tema. La seva expressió no serà gaire amical, però al mateix temps et respondran de manera educada i, això sí, un pèl robòtica. Estan acostumats a parlar-ne. Tenen la lliçó apresada... i és que el contraban és un dels punts negres del municipi. La cançó enfadosa. Estan farts de veure en els mitjans de comunicació el nom del poble nord-empordanès associat al tràfic il·legal de magribins i africans, a les màfies de l'est, al comís de droga, a les troballes de tabac de contraban. A una llarga llista de delictes que són el pa de cada dia de qualsevol territori de pas, d'una antiga frontera que segueix sent la via d'entrada a Europa, per a allò bo i per a allò dolent. Tant Cabezas, com Planas,

com qualsevol dels botiguers, dependents i dependents del barri et diran que això és un fet inevitable per la seva condició de frontera, i que els jonquerencs són, com tothom, bona i mala gent, i que, naturalment, bona part dels detinguts són de fora del municipi, gent de pas, tot i que el mateix Planas recorda quan el contraban, anys enrere, servia perquè el natural del país es pogués treure un sobresou i dignifiqués les seves precàries condicions de vida; era aquell estraperlo de misèries i patiments.

«Els francesos són bons quan dormen»

No deixa de sorprendre que precisament qui viu de *l'argent* francès parli d'aquesta manera, però potser per això, perquè coneixen els veïns, els poden trobar les faltes. Així opina Juli Pelegrí, la responsable temporal del centre comercial Pelegrí. I té

raons de pes per afirmar-ho: aquesta noia que no ultrapassa els vint anys és nascuda a l'altra banda de la frontera, al costat gal, va estudiar dos cursos a l'escola espanyola (assegura que els mestres del Principat són més simpàtics, perquè «van de farra amb els alumnes») i des dels 16 anys treballa en els magatzems familiars (al Portús no trobem grans marques de distribució, sinó negocis familiars que han crescut al ritme dels intercanvis econòmics i que són prou forts per plantar cara a les multinacionals). Així, entre caixes de Campari i de mil i un licors, ens diu que li agraden més els joves espanyols, perquè «hi ha més relació, més companyonia entre ells; del costat francès beuen més, no saben què fer si no tenen el *club* a la mà»; i confessa que, quan pugui, vol «anar a viure a Espanya, a Figueres... allà on no vegi més francesos i no els hagi d'aguantar», tot i que la sanitat és «millor a França, perquè pots

Els banderins del Barça conviuen amb vestits de "faraloes": la botiga de roba on treballa l'Esteve.

escollir el metge». Respecte a la clientela, assegura: «Ve molta gent a carregar de tot, perquè un determinat producte pot sortir fins un 50% més barat. Molts no tenen gaire idea d'on estan, i ens pregunten que si és Andorra o que si no es carrega l'IVA, com si no fóssim de la Unió Europea!».

Del mateix parer és el senyor Esteve, d'Agullana, que parla amb vehemència amb un *copain* i que ens saluda amb una forta encaixada quan aquest marxa. Esteve fa més de vint anys que agafa l'autobús per treballar en un botigueta d'un *kistch* francoibèric del carrer Doctor Sobirós, on conviuen en perfecta harmonia els cartells taurins, els vestits de *faralades*, la senyera, un toro en miniatura, el Barça i una disfressa del Zorro. «Que si hi ha forasters? Jo no els veig mai. Abans hi havia menys gent i més diners, ara només hi ha moviment al carrer principal», assegura, mentre dues *madames* venerables es miren un vestit de folklòrica, no sabem si amb intencions de comprar-se'l i imitar la Lola Flores. Respecte als nostres *voisins*, Esteve és categòric: «Els francesos només són bons quan dormen».

A l'estanc número dos del Portús, estratègicament situat a l'avinguda d'Espanya, també se les tenen amb els compradors. «A vegades abans de dir-los quan val el tabac ja comencen amb el "C'est trop cher, c'est trop cher!", i no han tingut temps de saber el preu!», es queixa un dels dependents, que assegura que els nostres veïns gaudeixen d'un descompte d'entre 4 i 5 francs per paquet de tabac (entre 80 i 100 pessetes), i que les protestes són totalment injustificades.

Churrascos i ganivetades (apunts per a una *road movie* empordanesa)

Si voleu un film de *psycho-killer* ben realista, situeu-lo aquí. Preneu aquest restaurant a peu de carretera amb un plànol general (un *travelling* ben mogut, si pot ser). El Rancho 2 és un restaurant de carretera espaiós —el sòl no és urbà i val menys diners—: 100 metres de llargada per 30 d'amplada. Una seixantena de taules. Quatre o cinc televisors encesos que planen damunt dels caps dels clients llançant lletanies informatives d'efigies parlants i amb corbates cridaneres (el tele-notícies del migdia, si canvies de cadena, dirà el mateix: la informació no és plural, és única). Poseu-hi un paio cap rapat amb un lleuger creuament de cables —bogeria transitòria, es diu en argot d'advocat— o amb una maldat digna d'en Mengele. Poseu-li al mateix paio una metralladora a les mans i digueu-li: «Va, *tiu*, dispa-

ra!». I ja teniu una escena de sang i fetge que filmaria amb molt de gust qualsevol dels directors més *gores* del cinema mundial. De Tarantino a Àlex de la Iglesia o Kustorika, passant pel rodanxó xerrapetes d'en Segura i un tal Tinieblas González.

Si preferiu dues noies —tres millor— que fugen de les seves monòtones existències i dels seus marits infantilitzats que deixen la dutxa plena de pèls i que s'han apuntat al canal digital del Barça per poder beure més cervesa, dones que cremen el seu passat i cerquen un polsim d'autorealització personal, veniu aquí també. És el restaurant de carretera per definició. El lloc on descansa el guerrer de la N-II que va —o torna— d'Europa i planeja futures aventures amb ferum a benzina i suor. Un ambient impersonal, una decoració impersonal. De tonalitats correctes però impersonals. Cambrers que suen la cansalada. Cambrers que van amunt i

Centre comercial Pelegrí, el paradís de les begudes alcohòliques i del consum.

El segle XXI ja és aquí, i el *melting-pot* ha esdevingut l'art i el principal senyal d'identitat del futur.

avall. Famílies d'alemanys que demanen patates-*kartoffen* –evidentment un munt de *kartoffens*, sense res més–. El cambrer de la seva taula, un home alt amb el pentinat típic de la raça caló, els contesta en la llengua de Goethe sense cap mena de problema. «Després de 23 anys de professió treballant 12 hores al dia sense cap festa a Empuriabrava i veient holandesos, francesos, alemanys... aprens qualsevol idioma Ara, els que donen propina de veritat són els portuguesos, els italians i els espanyols, compreneu?», ens diu, tot orgullós, mentre se'n va amb aires ultraprofessionals per atendre una altra taula. El *churrasco* i els musclos al vapor arreglen el cos a qualsevol, i a un preu competitiu. I els camioners que dinen en silenci en un racó, com expiant alguna culpa molt negra, els camioners panxuts que duen un *nomeolvides*, camises espitragades i collarets brillants a dojo, ho saben. El Rancho 2 té l'aspecte

d'una fàbrica que carrega bateries a un munió d'homes-màquina connectats a les vies de comunicació tradicionals.

En pagar li preguntem al caixer si tenen problemes amb la clientela, i l'home ens mira sorprès, amb un esguard mig burleta i mig de commiseració –perdona'ls, Déu meu, innocents que no saben res...–. «Que si provoquen maldecaps? Des de robar-te, a amenaçar-te, fins a intentar trencar el mobiliari. En sis mesos que fa queestic aquí he hagut d'anar a dos judicis, i fa tres anys un camioner borrarxo es va carregar un paio a ganivetades», comenta amb to sarcàstic. I sentència: «El més problemàtic és el camioner espanyol, i quan més del sud, pitjor. Pot venir un italià que sigui un *capullo*, però amb aquest no hi haurà cap problema. Els de l'Europa de l'est ni els veiem: si cobrant 50.000 pessetes pel viatge s'haguessin de gastar la meitat en menjar no els sortiria a compte, i

van tot el dia de *bocates*». El caixer resulta que és de Figueres i fa tres anys va servir el noi que van matar a ganivetades –com diria el cantant Albert Pla, «el món és un mocador que no es renta amb detergent»–. Per solidaritat proletària, li deixem propina i ens acomiadem.

En tornar a la mitològica N-II en direcció a Figueres (capital falsa de la tramuntana, si no que li preguntin al munt de portbouencs tocats de l'ala), passem un camió de gran tonatge, matrícula de Wroclau (*Poland*); a prop n'hi ha un altre de *Checkostova*, i més enllà un *sex-shop*. L'indicador ran de carretera ens informa de la distància que falta per arribar a la Vajol, a Cantallops i a Girona. El segle XXI ja és aquí, i el *melting-pot* ha esdevingut l'art i el principal senyal d'identitat del futur.

Moisés de Pablo

Zona de descans per a transportistes a la Jonquera; centenars de conductors hi poden deixar els vehicles per recuperar forces.

